

Gida: elikakateari buruzko informazioa

15/09/23

Albaitarien Europako Federazioak (FVE) orientazio-dokumentu bat argitaratu du, hiltzeko espezie guztietako animaliek eraman behar duten informazioari buruz.

Xedea da tartean dauden alderdi guztiei laguntzea, legeei eta dauden zientzia-ezagutzei dagokienez, haragi-ikuskapenak modernizatze aldera.

853/2004 Araudiak (EE) xedatzen du hiltegiko operadoreak eskatu, jaso, egiaztatu eta esku hartu behar duela, animalien jatorrizko ustiategiko erregistroetan dagoen elikakateari buruzko informazioa dela eta. Elikakateari buruzko informazioak bere baitan jasoko ditu hiltzeko taldeen/animalien osasun-egoerari buruzko datuak.

Xedea da gida lagungarri izatea elikakateko alderdi guztientzat: abeltzaintza-ustiategietatik hasi eta haragia prozesatu arte, elikagai-enpresetako operadoreak, arloko albaitariak eta albaitari ofizialak barne.

[FVERen gida: elikakateari buruzko informazioa](#)

Trikina atzemateko xedapen berriak 15/08/31

Europako Batzordeak **2015/1375 Araudia** argitaratu du, haragiko trikina kontrolatzeari buruzkoa, 2075/2005 Araudia indargabetzen eta honako hau ezartzen duena:

Txerri-haragia post mortem ikuskatzea hiltegian

- **Hazteko txerri-eme eta ordotsen kanal guztiak aztertuko dira, edo**, gutxienez, urte bakoitzean **ustiategi bakoitzetik hiltzera igortzen diren animalien kanalen % 10**, haien estabulazio-baldintza kontrolatuak ofizialki aitortu direnean.
- Sistematikoki aztertuko dira **estabulazio-baldintza kontrolatuak betetzearen aitorpen ofiziala lortu ez duten ustiategietako kanal guztiak**.
- **Kanal bakoitzaren lagin bat** hartuko da.

Salbuespenak

- Ez da trikinen presentziarik ikertu beharko **5 astetik beherako** etxeko bularreko txerrien kanaletan eta haragian.
- Ez da trikinen presentziarik ikertu beharko Araudiaren II. eranskinean deskribatutako metodoen arabera **izoztu den txerri-haragian**. Haragia baldintza jakin batzuetan izozteak parasito guztiak hil ditzake, nahiz eta *Trichinellaren* espezie batzuek (ehizakiei eta zaldiei eragiten dietenak) erresistentzia izan izoztea tenperatura- eta denbora-konbinazio gomendatuei jarraikiz egiten denean.
- Trikinak aztertzetik salbuets daitezke **ofizialki aitortutako ustiategi bateko txerrien**

kanalak (Araudiaren IV. eranskinarekin bat etorritik), betiere Estatu kidean trikinen infestazio autoktonorik atzeman ez bada edo eginiko azterketa jarraituen historialak gutxienez % 95 bermatzen badu trikinen prebalentzia ez dela batetik gorakoa milioi batean.

Trikina atzemateko metodoa

- Laginak **agintaritzea eskudunak hautatutako laborategian** aztertuko dira.
- Erreferentziazko atzemate-metodoa **lagin kolektiboak irabiagailu magnetiko batekin digeritzea** da (Araudiaren I. eranskinaren I. atalean deskribatzen denarekin bat etorritik).
- Halaber, **pareko beste atzemate-metodo batzuk** ere onartzen dira (Araudiaren I. eranskinaren II. kapituluaren ageri direnetako batzuk).

Zaldi- eta basurde-haragia ikuskatzea

- Zaldien, basurdeen eta hazkuntzarako beste animalia-espezie batzuen zein animalia basatien kanalak trikinekin infesta badaitezke, **laginketa sistematikoak egingo dira** hiltegietan edo ehiza-haragia manipulatu den establezimenduetan, *post mortem* azterlanen esparruan.
- **Kanal bakoitzaren lagina hartuko da**, eta agintaritzea eskudunak izendatutako laborategian aztertu, bat etorritik Araudiaren I. eta III. eranskinetan ezarritakoarekin.

Trikinari buruzko informazio interesgarria:

1. [2015/1375 Araudia](#)
2. [Zientzia-iritzia: txerri-haragia ikuskatzean aintzat hartu beharreko osasun publikorako arriskuak](#) – EFSA, 2011.
3. [Etxeko txerrien artean trikina atzemateko metodo berria, EBko erreferentziazko laborategiak balioztatutakoa](#) – EB, 2010
4. [Fitxa teknikoa: trichinelosia](#) – ELIKA, 2012

Prezi: ONGIZATE BETEKIZUNAK **ANIMALIAK GARRAIATZEAN 15/08/19**

Europako legeriak jardura ekonomiko baten ondorioz **animaliak garraiatzean bete beharreko animalien ongizateko betekizunak** ezartzen ditu.

Legeria horrek ezartzen ditu, esate baterako, **ibilgailuek** eta **garraiolariek** bete beharreko baldintzak, **dentsitate-betebeharrak**, **bidaia-iraupena**, beharrezko **dokumentazioa** eta abar.

Betekizun horien guztien berri erraz jakin ahal izateko, ELIKAk, Eusko Jaurlaritzarekin, foru-aldundiekin eta Euskadiko sektoreko eragileekin lankidetzan, informazio hori guztia emango dizun **material grafiko hau** sortu du. Ibil ezazu gurekin!

- Prezi: [ANIMALIEN ONGIZATEA GARRAIOAN](#)

Elikaren webgunean ikusgai daude “Ustategietako azpiproduktuak kudeatzea” ikastaroko aurkezpenak 15/06/29

Abeltzaintzako ustategietan hondakinak eta azpiproduktuak egoki erabiltzeari buruzko ikastaro bana egin zuten **Fraisoroko eta Derioko nekazaritza-eskoletan, ekainaren 9an eta 10ean**, hurrenez hurren.

Eusko Jaurlaritzak, Foru Aldundiek, HAZIko nekazaritza-eskolek eta ELIKAk antolatu zuten ikastaroa, **Euskal Herriko abeltzaintza-ustategietako aholkularientzat**. Helburua zen aztertzea zer-nolako eskakizunak ezartzen dituen legeriak abeltzaintza-ustategietan sortzen diren hondakinak eta azpiproduktuak egoki kudeatzeko eta ezabatzeko.

Horrez gain, hondakin edo azpiproduktuak (animalien gorpuzkiak, adibidez) oker erabiltzeak eta behar bezala ez ezabatzeak zer osasun-arrisku dakartzan ere azaldu nahi izan zen, bai eta horretarako dauden alternatiben berri eman ere.

Horretarako, **Antonio Sáenz Feijóo** jauna aritu zen irakasle. Feijóo jauna Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioaren (MAGRAMA) Nekazaritzako Ekoizpenaren Osasunaren Zuzendaritza Nagusiko kidea da. **Abeltzaintza-ustategiei eragiten dien SANDACH azpiproduktuei buruzko legeriaren azalpen laburra eman zuen.**

Ondoren, **Alberto Díez** jauna izan genuen gurekin, Madrilgo Unibertsitate Konplutentseko (UCM) VISAVET Albaitaritza eta Osasun Zaintzarako Zentrokoa. Albertok **Madrilgo Erkidegoan gorpuzkiak eta bestelako azpiproduktuak kentzearen eta ezabatzearen inguruko errealitatea** azaldu zuen; halaber, puntu kritikoak nabarmendu zituen osasunaren eta biosegurtasunaren ikuspegitik, eta alternatiba posibleak planteatu.

Azkenik, **Juan Ramón Oribe Pedruzo** jaunak, Arabako Foru Aldundiko Abeltzaintza Zerbitzuko albaitari ofizialak, **Araba probintziako ustategien egoera zein den azaldu zuen, bai eta Euskal Herriko Kontrol Ofizialeko Programetan eskatzen dituzten oinarritzko neurriak zein diren ere.**

Berrogei profesionaletik gora elkartu ziren ikastaroan; gehienak Euskal Herriko abeltzaintza-ustategietako zerbitzu teknikoekin lotuta zeuden.

Ikastaroko aurkezpenak [esteka honetan](#) daude ikusgai.

Animalien gaitzen egoera, zugandik klik

bakarrera 15/06/23

Animalien Osasunerako Mundu Erakundeak (OIE) gune berria argitaratu du sarean, "**Munduko animalien osasuna**" izenekoa. Bertan, **mundu osoan zehar animalien gaitzen egoera zein den azaltzen da**, baita zoonosiaren egoera ere.

Lehen, "Munduko animalien osasuna"-ri buruzko informazioa paperean argitaratzen zen, eta urtero eguneratzen zen. Orain, Interneten dago eskuragarri, eta urte osoan zehar informazio eguneratua eskaintzen da. Gainera, Excel taula formatuan eskura daiteke.

- **Munduko animalien osasuna**

Tresna honek OIEko kide diren eta kide ez diren herrialdeetako animalien osasunari buruzko informazioa biltzen ditu. Honako atal hauek ditu:

1. ***Animalia kopurua***
2. ***Existitzen diren gaixotasunak edota infekzioak***
3. ***Ez dauden edo inoiz antzeman ez diren gaixotasunak***
4. ***Badauden eta ez dauden zoonosiak, herrialdeka***
5. ***Badauden zoonosiak, gaixotasunka***
6. ***Albaitariak***
7. ***Herrialde bakoitzeko erreferentziazko laborategiak***
8. ***Txerto ekoizpena, herrialdeka***
9. ***Txerto ekoizpena, gaixotasunka***

Beste atal bat ere gehitu da, eta, bertan, informazioa atzitzean gehien agertzen diren galderei erantzun zaie; esate baterako, OIE erakundeak gaixotasunak eta animaliak sailkatzeko erabiltzen duen kodearen esanahia azaltzen da.

Esne-behien ustiategi txikien ongizatea **15/06/23**

Europako biztanleek gero eta gehiago eskatzen dituzte tokian tokiko ustiategietan ekoitzitako elikagaiak, eta, era berean, ustiategi horietan animalien ongizatea bermatzeko ere eskatzen dute. Hori aintzat hartuta, Europako Batzordeak (EB), beste hainbat ekimenekin batera, **esne-behien ustiategi txikietan animaliak nola zaintzen diren ikertzea erabaki du**.

Horretarako, EFSAk ikerketa bat egin du. Ikerketa horren emaitzak "**Ustiapen txikietako esne-behien ongizatearen ebaluazioari buruzko txosten zientifikoa**" - EFSA

Ustiapen horien gehienezko neurria 75 behitan ezarri zen (txostenaren unean zeudenak, hala esnea ematen nola esnerik gabe). Eskala txikiko ustiategiak zein ziren erabakitze hainbat irizpide erabili ziren; besteak beste tokiko baliabideak erabiltzea, ziurtagiri-sistema batean izena ematea, langileak kontratatzea edo ez kontratatzea, sargaiak erabiltzea (esaterako, pentsua) edo tokiko arrazak

erabiltzea.

Datuak biltzeko, inkesta bat egin zen. Inkesta horretan lau herrialde hauetako 124 abeltegik hartu zuten parte: Austria, Frantzia, Italia eta Espainia.

Hona hemen ondorioak adierazgarriak:

1. Gaixotasunek **abereen ongizatean dituzten ondorioak ez daude behi-taldearen tamainaren edo ekoizpen-sistemaren mende.**
2. **Abeltegietan agertzen diren gaixotasunen intzidentziaren eta prebalentziaren aldakortasuna altua da.**
3. Frogatuta dago **errendimendu handia duten behiek aukera gehiago dituztela gaixotasun batzuk harrapatzeko; esaterako, zetosia.**
4. **Kudeaketa ona ezinbestekoa da behien beharrianak asetzeko**, sistema- edo ekoizpen-mota edozein izanda ere.
5. **Gutxi idatzi da ustiategi txikietan dauden gaixotasunak agertzeko arrisku-faktoreei eta gaixotasun horiek abereen ongizatean dituzten ondorioei buruz.**
6. **Abeltegi txikietan, abereek oztopo gutxiago dituzte bazkalekuetara joateko;** hori dela eta, gaixotasun batzuen intzidentzia (esaterako, herrentasunarena) txikiagoa da. Alabaina, bazkalekuetara joateko erraztasunak beste gaixotasun batzuen intzidentzia handitu dezake; esaterako gaitz metabolikoen intzidentzia.
7. **Abeltegi txikietan laguntza tekniko gutxiago eta albaitariaren laguntza gutxiago izaten dute.**

[Animalien ongizateari buruzko informazio gehiago - EFSA](#)

MERTzat jotako materialak aldatzea 15/05/11

Orain arte, adin guztietako behien hestea (duodenotik ondestera) eta mesenterioa jotzen zen Arrisku Material Espezifikotzat (MER), [999/2001 Araudiaren V. eranskinaren arabera](#).

Bada, **maiatzaren 7tik aurrera** araudi berri bat ([728/2015 Araudia](#)) aplikatuko da, aldatu egiten duena 999/2001 Araudiaren V. eranskina eta honako hauek MERTzat jotzen dituenak: heste meheko azken lau metroak, heste itsua eta mesenterioa. **Kanpoan uzten ditu, ordea, gainerako heste zatiak: duodenoa, kolona eta heste mehea (azken lau metroak izan ezik).**

EFSAren irizpenak eta OIEko Lurreko Animalientzako Osasun Kodearen aholkuak daude erabaki horren oinarrian.

Hain zuzen ere, [EFSAk 2014ko otsailaren 13an behien hesteetan eta mesenterioan BEE egoteko arriskuari buruz emandako zientzia-irizpenak](#) hau ezarri zuen:

1. BEEK infektatutako behien artean, 36 hilabete bete arte, infektibitatearen % 90 baino gehiago lotuta dago heste meheko azken lau metroekin eta heste itsuarekin.
2. 36 eta 60 hilabete bitartean, banakako aldakortasun nabarmena dago, hesteko eta mesenterioko egiturek infektibitate guztiari egiten dioten ekarpenari dagokionez.
3. 60 hilabetetik gora, BEEren infektibitatearen % 90 baino gehiago loturik dago mesenterioko

nerbioekin eta konplexu ganglionar zeliakoarekin eta mesenterikoarekin.

4. Duodenoak, kolonak eta ganglio linfatiko mesenterikoek % 0,1etik beherako ekarpena egiten diote animalia infektatuaren infektibitate guztiari, hiltzen denean animaliak duen adina gorabehera.
5. Ehun horiekin lotutako infektibitate osoa aldatu egiten da animalia infektatutaren adinaren arabera. Goragunea dago 18 hilabetetik beherako animalien artean, eta apurka-apurka murrizten da 60 hilabetetik gorako animalietan.

[EFSaren beste zientzia-irizpen batek \(2011n argitaratu zen\)](#) hau adierazten du animalia-proteinek eragiten duten BEEren arriskuaren ebaluazio kuantitatiboa berrikustearen inguruan:

1. BEEren kasu kliniko batean, infektibitatearen % 90 lotuta dago nerbio-ehundura zentralarekin eta periferikoarekin; % 10, bestalde, ileonarekin dago lotuta.
2. Heste meheko azken lau metroez kanpoko heste zatietako eta heste itsuko infektibitate apurrak garrantzia eskasa du.
3. Arriskua erabat desagerraraztea ez da helburu objektiboa arrisku-kudeaketaren erabakietan.

este alde batetik, [OIEko Lurreko Animalien Osasun Kodearen 11.4.14 artikulua](#) gomendatzen du ez merkaturatzea BEEren arrisku kontrolatua edo zehaztugabea duten herrialdeetako edozein adinetako behien ileona.

Beraz, OIEk ez du gomendatzen ez saltzea behien hestearen edo mesenterioaren gainerako zatiak. Hortaz, **duodenoa, kolona eta heste mehea (azken lau metroak izan ezik) MER zerrendatik kanpo uzteak gerturatu egingo lituzke EBren MER zerrenda eta nazioarteko arauak.**

FVOren ikuskatzea: Espainiako hiltegiak

15/05/04

Elikagai eta Albaitaritza Bulegoak (FVO) ikuskatzea egin zuen Espainian joan den apirilaren 1etik 10era, hiltegietan animalien ongizatea bermatzen duten kontrol ofizialen eraginkortasuna egiaztatzeko. Zehazki, hauek egiaztatu zituen:

- **Animaliei ez zaiela inolako minik edo sufrimendurik eragiten**, 1099/2009 zenbakiko Araudiarekin (EE) bat eginez.
- **Animalia hiltzeko unean ongizatea bermatzeko kontrol ofizialak**, 882/2004 zenbakiko Araudiaren (EE) arabera egindakoak, egokiak direla 1099/2009 zenbakiko Araudia (EE) **behar bezala ezartzen dela** bermatzeko.
- **Erakunde eskudunek** 1099/2009 zenbakiko Araudian (EE) ezarritako baldintza bereziak betetzen dituztela (besteak beste, **jardunbide onei, babes zientifikoari eta gaitasun-agiriei buruzko arauak**) eta baldintza horiek modu eraginkorrean ezartzen direla.

Horiez gain, hauek ere aztertu ziren:

- Haragi-ekoizpenerako hazitako **oilaskoen ongizatearen baldintza kaskarrak direlako zantzuak ote dauden hiltegietan.**
- Batetik, **garraia daitezkeen animaliak baino ez direla bidaltzen hiltegiatar**a; bestetik,

horretarako 883/2004 Araudian (EE) jasotako prozedurak ezartzen ote diren. Prozedura horiek ahalbidetu egiten dute animalien "**premiatzko hilketa**" **ustategietan** eta hiltegieta kanalak bidaltzea.

Ikuskaritza **Asturiasko** eta **Galiziako** **hegazti-hiltegieta nahiz haragiki gorrien hiltegieta** egin zen. Hona hemen ikuskaritzaren azken txostenean jasotako ondorio nagusiak:

1. Gabeziak daude **hiltegieta** **langileen prestakuntzari** eta gaitasun-agiriei dagokienez.
2. Gabeziak daude **behiei eusteko boxetan**.
3. Ikuskatutako bi **autonomia-erkidegoek oraintsu garatu dituzte jakinarazpen-sistema onak**, eta aktiboki lan egiten dute hiltegieta animalien ongizatearen kontrola ezartzen.
4. **Hegaztien hiltegieta** **erakunde eskudunak ez zuen kontrol nahikorik egiten** animalien zorabialdian eta hilketaren unean.
5. **Arazo larria da hiltegieta eraman ezin daitezkeen behien garraioa**. Badaude autonomia-erkidegoetan araua betearazteko neurriak; alabaina, zehapenak ez dira disuasio-neurriak, eta ez dirudi laster konponduko denik aspaldiko arazo hori.
6. Autonomia-erkidego gehienetan **ez da kontrolik egiten, kortako hegaztien hiltegieta animalia-ongizateari buruzko *post mortem* adierazle berezien erregistroaren gainean**.

[Ikuskaritzaren azken txostena](#)

Espainiak gainditu egin du erleen osasunaren inguruko Europako azterketa 15/04/23

Elikadura eta Albaitaritza Bulegoak (OAV) ikerketa-misio bat gauzatu zuen Espainian, **erleen osasunaren egoerari buruz, 2014ko irailaren 29tik urriaren 3ra bitartean**.

Misioaren helburu orokorra izan zen ezagutzea zein zen ezti-erleen osasun-egoera eta zein mailatan aplikatzen zen arloko Europako legedia . Misio hori erleen osasuna modu proaktiboan babesteko Europako estrategiaren baitan dago; izan ere, azken urteetan erleen heriotza-tasa handia atzeman da:

- [Txostena: erleen heriotza-tasaren igoera hainbat herrialdetan, EBn zein EBtik kanpo](#)

Espainian egindako misioaren **ondorio nagusiak** hauek dira:

1. **Espainiako agintaritza eskudunak oinarri bat osatu du, erleen osasuna kontrolatzeko**. Oinarri horrek gainditu egiten ditu EBren betekizunak, batik bat, erleen trazabilitateari eta Varroa akaroaren kontrolari dagokienez.
2. **Erlezaintza-industria ongi egituratuta dago** eta aktiboki hartzen du parte erleen osasunaren arloan.
3. **Esanguratsua da erlastarren merkataritza**: garapen iraunkorra du, eta, kontrol ofizial eraginkorraren mende badago ere, sektorearen berariazko ezaugarriak ez dira behar beste aintzat hartzen erleen osasuna babesteko araudia egitean.

4. **Varroa akaroaren programa ofiziala behar bezala aplikatzen da** eta kontrolen xede da.
5. ***Aethina tumidaren*** eta ***Tropilaelapsen*** intrusio posibleen aurreko prestakuntza-maila hobetu egin bada ere, hainbat **xeheetasun praktiko garatu behar dira oraindik**, plana erabat eraginkorra izan dadin.
6. Nahiz eta **loke amerikarra** kontrol ofizialen mendeko gaixotasuna izan eta Espainian egon, **ia ez dago exekuzio-neurririk edo oso neurri gutxi aplikatzen dira**.

Misioaren txostenak ez du gomendiorik ematen, ikerketa egiteko txostena baita.

- Eskuratu: "[Erleen osasunaren inguruko informazioa biltzeko, 2014ko irailaren 29tik urriaren 3ra bitartean Espainian egindako misioaren azken txostena](#)".
- [Espainiako agintaritza eskudunaren oharra hasierako txostenari dagokionez](#).

Hainbat datu Espainiako erlezaintzari buruz

Erlezaintza oso sektore garrantzitsua da Espainian. Gutxi gorabehera, **2,5 milioi erle-kolonia eta 26.000 erlezain** daude erregistratuta. Erle-kolonia gehien (**EBko erroldaren % 19**) dituen estatu kidea da; 5.000 erlezain profesionalak ustiatzen dituzte kolonia horietatik bi milioi.

Espainiak **30.000 tona ezti eta 1,5 tona argizari** ekoizten ditu, 2012ko datuen arabera.

Metodo berri bat, arrautzak ekoizpen-sistemaren arabera bereizteko

Ekoizpena kontrolatzea eta etiketa-arauak behar bezala ezartzea giltzarri dira kontsumitzaileek askatasunez erabaki ahal izateko.

Alde horretatik, joan den martxoaren 18an **AviAlter-ek** (Hegazti Hazkuntza Alternatiboaren Elkarte Profesionala) Batzar Orokorra egin zuen Zaragozan, FIGAN 2015en barnean. Jarraian, **jardunaldi tekniko bat** egin zuen "**Arrautza alternatiboaren trazabilitaterako bermea eta kontrola**" gaiaren inguruan, eta han, hiru profesional aditu ezagunek beren lanak aurkeztu zituzten. **Jesús Salasek (MAGRAMA)** "**Arrautza behar bezala ziurtatzeko bermeak eta kontrolak**" gaiaren inguruan hitz egin zuen, **Ricardo Ceperok (Albaitaritza Fakultatea, Zaragozako Unibertsitatea)** "**Hazkuntza-sistema hautemateko metodoak**" lana aurkeztu zuen, eta **Agnès Laszczyk-ek (All Labels, kontsultore independentea eta kalitate bereziko zigiluetan aditua)** "**Landako Arrautzak goi-mailako kalitate-ziurtagiriaren zigilua lortzeko baldintzak**" lana aurkeztu zuen.

Ricardo Cepero doktorearen lana nabarmendu nahi dugu; izan ere, erakutsi zigun **nola identifikatu hazkuntza-sistema arrautzen oskoletan izaten diren markak argi ultramoreen bitartez behatuta**. Lan zabalago eta osoago baten atariko emaitzak erakutsi zizkigun, baina nahiko izan ziren metodoaren baliozkotasuna eta fidagarritasuna egiaztatzeko.

[Artikulu osoa](#)